

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál u. i. uleza 33dik sz. aucti Trattner-harolyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívánató példányok mint eapán a bécs. cs. postahivatal útján történnek a megrndelés. Az Ertesítőben mindenféle hirdetésny folvételük 's pontosan közöltetik.

Testvér lapjaink jelen 2d. félévi folyamára az elkéstek még előfzethetnek akár a kir. postahivataloknál akár a szerkesztőségénél. 6 fr. p. p.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország: Az urbér és adó hazánkban; Országgy. közlemény: (182d. rdi ülésb. jul. 26k. a' vasutak iránti tanácskozások részletei a' kerül szerkezet megállapítással; jul. 27k. rdi ülésb. a' bányatörvény iránti rdi 2d. üzenet némi módosításokkal tárgyalat; szint az napi rdi orsz. ülésb. a' II. oszt. sérelmek folytatása a' 11d. pontul vagy is Temesnek a' katonasági kispangás elleni panaszátul kezdve a' kerül. felírás 's javaslat elfogadtával, ezután az eszterg. káptalan sérelme az egyh. rend szavazata ügyében hosszas vita után az országgy. elrendezésre hagyott; jul. 29d. ker. ülés az Vd. oszt. sérelmeket folytatá a' ker. végzések megmaradtával; a' szintaznapi rdi ülés a' középponti vasut iránti üzenetet 's felírást köz felkiáltással elfogadván a' II. oszt. sérelmeket a' 17 pontig tárgyalá; legújabb jul. 31k. rdi ülés a' III. 's IV. oszt. sérelmekre tett rdi észrevételeket elfogadá; a' szintaznapi ker. ülés az Vd. oszt. sérelmeket folytatá a' 116d. ponton kezdve's ettül a' 127kig a' választmány véleményét pártolá, a' 128d. pont. i. B. dinditánya a' papi jóságok fölölég jövedelmeinek népnövelésre iskolák 's egyéb hasznos czelokra fordítása iránt hosszas és tüzes küzdés 's az egyh. javak illetelenségét pártoló választmány véleménye 's több rendű szavazásra fűzött kérdés megbukta után, a' tanácskozás folytatását. ülésre halasztá; az aug. 1sdi rdi ülés az orsz. gy. szállási üzenet felírás 's javaslatot esekély módosítással elfogadá; budapesti napló: fővárosi 's irod. ujdonságok; 2d. jelentés Reguly újára lefizetett, segélypénzekről; színház igazg. nyilatkozat; Ungmegye közgyül. határozati)
Ausztria (a' gyármunkások zavaragásai 's a t)
Amerika (Texas egyesülését Mexico hadüzenetre hajló magyaráni; haytíj miniszterség; Guerrier új elnök súlyos beteg.)
Spanyolország (számos nemzeti hajós sereg Tangernél; Narvaez 's a' királyi fegyver viselési tilalon.)
Anglia (Warner romboló új találmánya 's a t)
Franciaország (Mogador répart 's a' kábotok, nagy termékgés.)
Poroszország (A' lengyel menekvők zaklattatása, Tsehech merénye a' porosz király ellen jul. 26kán kettős pisztolyt sütvén ki lischbe indultakor, melynek golyóji a' hintót átfúrták.)

Magyarország és Erdély. Az urbér és adó hazánkban.

Hogy a' magyar földet tulajdoni joggal csak ne mes birhassa, 's minden néven nevezendő adózástól ment legyen a' nemes, alkotmányunknak e' két fő alapja biztosítására számtalan törvény hozott — de az életben mindannyi meghusított.

A' nemes, földje mivélésével nem bírván, azt elzalogosította nemtelennek is; 's a' törvény tulajdoni jogát biztosítandó rendelé: hogy a' nemtelen kezéből az elzalogosított nemesi birtokot bármely nemes, lefizetvén a' reá adott pénzt, visszavehesse. Utóbb ezen rendelkezés sem vezetett kívánt czélhoz: a' zálogos levélbe többet irnak, mintsem a' jóságér; 's így természetesen vissza nem váltatik többé.

Ismét más esetben a' nemes sok földjét maga nem mivélhetvén, egy részét jobbágyoknak osztotta ki; 's a' törvény tulajdoni jogát akkor is menteni ügykezett: Verböczi III. R. 30. czimje szerint, a' jobbágy, munka bérén tul, földjeiben semmi örökös joggal nem bir; a' föld a' földesur tulajdona levén — ha úgy tetszett — közbezálogon jobbágyától a' telket visszavehette. De a' szükség törvényt bont: azon gyzásos időkben, midőn hazánk gyakori háború piacza volt 's népei elpusztulának, a' földesurak örültek ha jobbágyokra szert tehetének; 's így számtalan jobbágytelek nemcsak jobbágykéznél maradt, hanem rendes 's egyenes adózásnak is alája vetetett: és ez által a' nemes adómentessége is megszüntetett.

Ugyanis — in ultima differentia — megtaláljuk a' dolgot: hogyha a' földesur Verböczi III. R. 30. czimje kedvezményével él, jobbágyától a' telket elvette, adózástól is ment maradt; ellenben, ha jobbágyának telket adott, hasznának 1/6-vel kénytelen volt megelégedni 's a' jobbágyának hagyni, hogy ez élelmét, adóját 's a t. földzesse. Mint már a' földesur első esetben, ha jobbágyától a' telket visszaváltotta, csak mivélési költségit viselendte, mely hasznának 1/2-ét koránsem teszi; önként következik, hogy a' másik esetben ezen 1/2-től elesvén, 's abból adó is fizetvén, ekkép adózásban egyenesen részesült; — de mi másképp nem is lehetett; mert egész hazánk a' nemesség tulajdona levén, közterheit sem kerülhető el — a' természet örök törvénye úgy hozván magával. —

A' törvény mindazáltal a' nemesnek adómentességét tovább is védte. 1647: 36dik 's más törvényink szerint, adózási kulcsal nem vétetett a' fekvő birtok, hanem a' jobbágy háza 's vonómarháji száma: ámde szembezőkő, hogyha földje nincs, sem házat nem építhetett, sem lovat nem tarthatott 's az adót sem fizethetendő, — és így az adófizetésnek kuforrása mindenkor a' földesur tulajdona — a' fekvő birtok vala.

Szaporodott é a' jobbágytelki állomány urbér behozatalakor, vagy sem? határozottan mitsem állíthatni, mert urbér előtt a' jobbágytelkek illetősége 's mennyisége rendbe szedve nem volt, mit az 1836ki törvény is kétségtelenné tesz, mely urbéri állománynak azt rendelt vétetni, mi annak urbér behozatalakor be volt jelentve — világos tanuságul, hogy az urbér előtt rendbe szedve nem volt. Annyi bizonyos, hogy azóta az urbéri állomány időről időre nagyobb áldozatokkal terheltetik 's elviselésökre alkalmassá tétetett.

Hogy tehát a' nemesség az urbéri állomány megállapítása következtiben, a' közterhek viseléséhez egyenesen járul, mint tényt veszszük fel, — de lássuk, mily arányban vesz részt ezen terhekben? Két helység A. és B. mindenütt ugyanazon miőségű 5,000 holdnyi határt bir, de A. helységben semmi majorság nem létezővén, egész határa jobbágykézen van; — B. helység határjának ellenben csak felét bírja jobbágy, ugyanannyit földesura használnván. Tudjuk már, hogy a' katonai és háziadót, deperditát, utkészítés terhet 's a t. a' jobbágyok 's zsellérek viselik a' jobbágyi telkek számával aránylag. Ha tehát A. és B. helységek ugyanazon vármegyebeliek, az előszámlált terheik A. helységre eső mennyiségének B. helység csak félrészét viselendi a' nélkül, hogy a' kettő közti különbségnek elfogadható okát adhatnók. Hát a' puszták és curiak közterhek tekintetében mikép állanak?!

Legyünk hát igazságosak, vessen számot a' nemesség önmagával, ne vonassék egyiknek birtoka más birtoka irányában közteher alá aránytalanul, de rendezzük az urbéri állományt is: a' közterheket viselje a' jobbágy is telke minemősége 's nagyságához arányosan. Okuljunk a' külföld példáján, hol a' közterheket minden polgár viseli, 's hatalomban, vagyonban és tekintetben napról napra növekesznek. Nálunk sines már közterhek viselésiben igazságtalan aránytalanságnál más különbség — viseli azokat nemes és nemtelen — és méltán, mert azon szükségek, mellyek általok fedezetendők, mindnyájunk szükségéi; a' földzvetések által létrehozott közbátorság, nevelés, közlekedési eszközök 's a t. kedvezményei, jótékonyosságai mindnyájunkra terjednek ki; — ha tehát azokat nem fedezzük, minmagunkra hárul a' kár! Ha elbírja a' szegény adózó nép, hogy ne bírók el azokat mindnyájan! ha kevéssel szaporodnak is! — 's akkor közös érdekünk a' közjó előmozdításának akadályait megszüntetendi, mint másutt! —

Meggyőződésünk szerint a' közterhek arányos közös viselése természet örök törvény — parancsolta kötelességünk, mely elmulasztását a' természet következetessége megboszulja az elmulasztó késő maradékban is. Előttünk szép hazánk! B.

Országgyűlési közlemény.

182d. orsz. rdi ülésb. jul. 26kán fels. aszszonyunk hosszú életeért tartott isteni tiszteletéről visszavétvén a' RR., orsz. ülésbe gyülekeztek; azonban a' nm. kir. személynök megjelenté alatt, Szepesmegye követe a' t. RR. figyelmébe és pártfogásába ajánlá a' teremben felállított 's Alexi hazánkia által készített Mátyás király szobormintáját, melly zajos tetszéssel fogadtatott. Mit ez alkalommal azért említünk, hogy a' regényes táju kárpátvidék, a' XVI. szepesi város már két jeles művészt, kik fényt szereznek a' magyar névnek, adtak hazánkknak: egyik az európai híró Markó, kinek remek festvényit az egész művelt világ bámulja, másik a' kis Poprád szülte Alexi, e' mintamű alkotó 's kiállítója, ki csak most lépven ki fiatal korában a' művészet nagyszínpadára máris egy hatalmas Moecenas pártfogásával dicsekszik. A' nm. elnök megérkezte után felolvastatott a' középponti és lümei vasut, úgy az eszékbródi csatorna tárgyában készített üzenet. E' kérdés fölötti vitatkozást P. megye követe kezdő meg. Ént. RR., ugymond, sem az üzenettel sem a' felírással egy értelmű nem lehetek; ámbár a' ker. tanácskozások folytán előre láttam, hogy ismét magam fogok maradni véleményemben, 's kötelességnek tartanám kívágni magamat, hogy ha mind azt, mi az ország érdekében e' tárgyra nézve, melly a' RR. figyelmét elfoglalta, eddig rendelve van, biztosítva nem látnám. Ezen felírássra az adott alkalmat hogy noha, mint már a' t. RR. tudomására van, ezen ügy a' vgyékben is keresztül ment, 's noha már a' h. tanács által a'

Duna balpartján építendő vasutra nézve kötött szerződés helyben is hagyott: mégis most egy másik társaság lép föl, melly a' Duna jobb partján versenyezni akarván a' balpart vasuttal, ezenkívül veszélyeztetni 's megdönteni törekszik azon vállalatot, mellytől az ország nagy érdeke függ. Az való 's kétségkívüli dolog, hogy midőn a' status valamely nagyobb szerű közlekedési intézetet akar létrehozni, azt másképp nem teheti, mint ha a' vállalkozó magának bizonyos hasznót remélhet; már pedig tapasztalás bizonyítja, hogy sehol a' világon, hol legnagyobb közlekedések léteznek is, egyenvalonok nem állhatnak fen: a' versenyzés tehát, melly a' parallel-vonalokra intéztetik, nem annyira a' vállalatokat, mint azon játékot illeti, melly hasonló vállalatot hoz létre; ezen játék megakadályoztatására méltó nyeresége mellett a' vállalkozó társaságnak joga van. A' t. RR. szinte kívántak ezen czélből biztosító lépéseket tenni; de én azt hiszem, hogy azon lépések, mellyek itt tétetnek, nem elegendők; azért, mert olly elvekre állítjuk azon lépéseket, mellyekkel a' tények terére megyünk által, 's azt akarjuk elintézni: melly társaságnak van elsősege. Én azt tartom, hogy nem a' tények, hanem az elvek terén maradunk biztosítva olly elvek kimondása által, mellyek, ha megállnak, a' vállalkozó társaságok bármennyire versenyezzenek is egymás közt, az ország közérdeke veszélyeztetni nem fog 's az csak abban fog pontosulni, hogy ezen vállalatok közül egyik létre jöjön; 's így meg vannak előzve azon kérdések, mellyek felállítását a' t. RR. felfogják. Tudják a' t. RR., hogy ezen vállalkozóknak egyik főkérdés azok biztosítása: ha vajjon a' status közzelve v. közvetlen járul é bizonyos hasznok és nyereségek biztosításával az illy vállalatok létesítésére; de ha a' Duna mellett két vasut tervezetik, a' biztosítást egyik vagy másik vasutra nézve magára ki vállalja? Ekkor az országra valóságos teher hárul; ha pedig csak egy vonal huzatik, mind a' közlekedés szükségének elég van tévo mind az orsz. bátran elvállalhatja a' biztosítást, valami nevezetes teher magára vonása nélkül. Minden vállalatnál kétféle haszon van; az egyik igen természetes, miszerint a' vállalkozók bizonyos nyereséget várnak 's ez a' dolog solid oldala; e' részben parallel-vonal-felállítás engedéséről gondolni sem lehet, mitfőtekintetbe kell venni; a' biztosítás terhe annál inkább növekszik, minél inkább mozdítatik elő a' concurrentia, azaz minél inkább történhetik az, hogy ezen pályának egy másik áll ellenében, melly hasonló czélra törekszik. Másik oldala ezen játéknak, melly nem tudom, milly törvényben tiltott és kárhoztatott játékok szerint, a' legundokabb rablásokat viszi véghez, a' börzejáték, melly arra törekszik hogy egyik társaság a' másiknak megrontásán gazdagodjék. Ezen játék t. RR. lehet concurrentia, de én illy értelemben concurrentiát nem kívánok, mert azt az országra nézve nem tartom hasznosnak, hanem olyan- nak, melly arra vezet, hogy vagy egyiknek vagy másiknak vagy pedig egyiknek se legyen valamije. Éntehát azon concurrentia ellen, melly egyenesen a' vállalatoknak nem szaporítására, hanem kevesítésére, azoknak nem előmozdítására, hanem megrontására törekszik, nem a' tények mezejére kívánnék menni, hanem az elvekre. Nem szólok arról, hogy az 1836: 25. törvény már nem áll, mert hiszen ez az üzenet első soraiban 's a' felírásban is ben van 's a' törvény szavai olly világosak, hogy azokat akármely hermeneutika által sem disputálhatni el; hanem két elvet kívánnék kimondatni: 1) hogy jövendőben minden vállalkozásra külön törvény által kívánatik engedvén azért, mert itt nemcsak privatusok, hanem az egész ország haszna forog kérdésben 's melly abban áll, hogy a' közlekedési eszközök bizonyos rendszer szerint intéztessenek el. Nem tartok egyes esetekre többé attól, hogy az ország törvény által parallel-vonalok engedélyzését fogná sanctionálni, miután az 1840ki törvényben egy vonal van, melly nem interimaliter, hanem minden megszorítás nélkül engedtetik meg; arra nézve kívánnék tehát másodsor szoritkozni, hogy a' trieszt-bécsi vonalról, melly Magyarországon keresztül menne, negative határozatnék meg, hogy az a' Duna balpartján építendő vasuttal egyen- huzamos vonalt ne képezhessen. Ha e' két elvet kimondjuk, akkor versenyezzenek bár a' börzejáték terén egymással a' vállalkozók, azon vállalatoknak, mellyeket

az ország hasznosaknak tart, nem árthatnak, mert azok engedélyezése a törv. hozástól függ; de nem árthat ezen vonal is, mely különben az országra nézve káros lehetne, t. i. a bécs-trieszti vasvonal, mely Magyarországon vezetettnek keresztül, mert a mire nézve az engedelmet visszavonni bajos volna, a törvény megváltoztatása késő, s ha negatív határozat történik a párhuzamos vonalra nézve, nem rontathat meg a balparti vasut létrehozása. Ezen két rendelést kívánám t. javaslathoz kifejezteni, s a m. FRRhez átküldetni s őfels. fölterjeszteni. Figyelmeztetni vagyok bátor a t. RRket az 1836: 25. törvény azon rendeletére, mely az engedélyzést foglalja magában; azon törvény kimondja, hogy az engedélyzés őfelségét s a kormányzókat illeti. Ha ezen törvény most is áll, mint ugy hiszem az üzenetben kimondottuk, hogy nem áll, s ha azon törvény megváltoztatását sürgetni kellene, kétségeskedem: vajjon mi, miután azon törvényt megalkottuk, bírunk é annyi erővel, hogy ezen törvényt megváltoztassuk. A 25d. törvény megszüntetése nézve egy aggodalmat kívánok eloszlatni, azt t. i. miszerint némelyek azt hiszik, hogy ha az 1836: 25. t. cikk nem áll, akkor a dunabalparti vasut engedélyzése elenyészik. En azt nem tartom; mert azon pillanattól fogva, midőn a törvény jótékonyasága bizonyos időben történik és valamire igényeltetik, azon tárgyra nézve a törvény nem szüntethetik meg s nem is szüntethetett meg soha; ellenben olly tárgyakra nézve, melyekre nézve a törvény jótékonyasága még nem igényeltetik, azon törvény ideiglenes, s a legközelebbi országgyűlésen hozott törvény elenyészti. Azt tehát szükségesnek tartom kimondani mind az üzenetben, mind a felirás-és t. javaslathoz, hogy azon törvény elenyészett; szükséges tovább, hogy e részben a petitio útjáról, mely az üzenet és felirásban foglaltatik, eltérjünk s inkább jó és igaz jogunk terére álljunk. Már máskor kimondották a t. RR., hogy kérés által illy körülmények közt hasonló tárgyakra nézve sem mire sem megyünk; nekünk itt jogainkat követelni kötelességünk s csak miután a jog megismertetett, mehetünk által a kérés vagy alkudozás terére. Ezen elvet öt napig hallottam itt hirdettetni. Ismétlem indítványomat, az, mi az üzenetben ki van mondva, hogy a törvény ideiglenes s már megszüntetett, bevezetésül szolgáljon és mondassék ki: 1) hogy minden külön vállalatra külön törvény által kívántatik az engedélyezés; 2) hogy az 1840ki 40. cikk által engedélyezett bécs-trieszti vasut, mennyiben az Magyarországon keresztül vezetettnek, nem mehet parallel egy más a Duna balpartján építendő, már engedélyezett, szerződésileg is megerősített s legfelsőbb helyen helyben hagyott vonallal. — Az utána szolt m. követ küldöji utasításánál fogva inkább a jobbparti vonalt pártolná; de miután e kívánságától elütetett, legalább a tiltó rendszert nem vélte czélszerűnek; mert a hazára haszon csak ugy hárthatik, ha a versenyzés nem gátoltatik. Ránk nézve legszükségesebb Pestnek Piumévali összeköttetése, ezen vasutal pedig a dunajobbparti vonal kapcsolatban létezhetik, azért, ha már a balparti vonal létesítését a többség pártolja, a másikat építtetése ne akadályoztassék. — Egy más megyei követ, nem akart annak vitatásába bocsátkozni: vajjon megszüntetése az 1836: 25. t. cz., de itt látja szükségét, idejét hogy megszüntessék; sérelmesnek találta szót, hogy a Htánács a balparti vasut-építési engedelmet négy évig viszarátartóztatás csak akkor adá ki, midőn a jobbparti társaság vállalatáról lemondott, holott azon társaság a törvényben kiszabott kötelezéseknek sokkal több biztosítékot ajánlott. Illy esetek ismétlése is az 1836: 25. t. cz. megszüntetését igényli, minél fogva szükséges a törvényben világosan megrendelni, hogy jövőben minden illyes vállalatra külön törvény kívántatik; ugyszinte a jobbparti vasutépítés eltiltását nyilván kimondani s P. megye indítványát pártolta. A következő m. követ emlité, mikép a tanácskozás egészen más fordulatot vőn s nem remélheti küldöji kívánságának elfogadtatását; P. követeinek azon véleményében nem osztozhatik, hogy az 1836: 25. t. cz. megszünt, több ok közül csak az 1840: 40. t. cz. szavait hozza fel, mellyben világosan kitétetik, miszerint az 1836: 25. t. cz. kijelelt vonalokon kívül az említett törvényben kitétt kedvezés, a hazánkon keresztül vonandó bécs-trieszti vonalra is kiterjesztetett, az „is“ szócška tanusítja az 1836: 25. t. cz. föltételét, mellyre a kormány biztosan kiadhatta engedelmét, mivel ha valamely törvény megszüntetik, az nemesak a kormányra, de a nemzetre nézve is megszűnik. A mi P. követe előadásának másik részét illeti, hogy az elvek terére lépünk, azt szót pártolja; mert ha a tények mezején maradjunk s e kérdésben határozottan nem nyilatkozunk, csak tözsérkedésre szolgáltatunk alkalmat. Hallottuk már ez-

előtt jóval a balparti vasut-mozgalmakat; előre tudjuk, mit fognak ok az országtól kívánni, mert abból titkot nem csináltak; mult országgyűlésen a balparti társaság harczolt az eltiltás ellen, most pedig az ellenkezőt kívánja; akkor, hogy neki a balparti vasutépítés megengedtesék, mindent megígért, még ugyis elvállalta az építést, ha a jobbparti vasut fog létesítettni; most azonban kinyilatkoztatja, mikép fel nem építheti, ha csak a jobbpartinak építtetése el nem tiltatik. A RR egyes folyamodásra, a nélkül, hogy a másik félt kihallgatták volna, a jobbparti vonalépítést eltiltották, mi által nem egyébre mint tözsérkedésre adtak alkalmat a balparti vasut actiái érdekét segítették elő. Ha a balparti vasutról van szó, az mondatik, hogy létesítését a nemzet érdeke kívánja, midőn pedig a jobbpartiról szólnak, mindig b. Sinát emlegetik; itt az ország érdeke s haszna tekintetbe nem véte-tik. Szónok nem kívánja személyesíteni az ügyet; ő részben tisztán az elvek terén marad, s kinyilatkoztatja, mikép véleménye szerint a debreczeni vaspálya a balparti vállalatnál legkisebb összeköttetésben sincs; megismeri ugyan, hogy az ország közhaszna előmozdítása tekintetből szükséges a pest-debreczeni vonal létesítése; de az a dunajobbparti megyék ártalmára lesz, mert ezek az alfölddel a concurrentiát ki nem állhatják. Csak egy föltétel fogná ezen bajt elhárítani, t. i. a fumei vasut, melly által a gabnakereskedés az ádriai tenger felé megnyitatik. Ezen két vaspályára kész szótó biztosítékot ajánlani, mivel küldöji minden szükséges vasuthoz áldozatokkal szivesen járulnak. Mult alkalommal a jobbparti vonal ellenzői által a ker. ülésben felhozott, hogy a jobbparti vasut azért sem lenne czélszerű, mert azon alföldi gabnától, melly a pest-debreczeni vasuton lenne a felső vidékre szállítandó, Pesten hidvámot kellene fizetni. Ez ellenvezést szótó nem látja helyesnek; ugyanis: a felsővidéki kereskedésre ott van a Duna, s nem hiszi, hogy a vasutoni szállítás valaha olcsóbb legyen a vizeni szállításnál; mivel pedig termékek vitelére a vízi közlekedés sokkal olcsóbb, az alföldi gabna nem a pesti hidon keresztül a jobbparti vasuton, hanem a Dunán fog felszállítani. Ennél fogva szótó a balparti vasutat, melly legkevesebb összeköttetésben sincs a pest-debreczenivasutal, biztosítani nem akarja. Minck ott a biztosítás, hol az szükségtelen? Ha pedig csakugyan biztosításról akarunk szótani, akkor azt a vállalkozók lekötésére kell alkalmazni; mert megtörténhetik, hogy a társaság a legjövendőbb ginserdorfi pozsonyi vonalt megépítteti s akkor azt mondja, hogy pénzhiány miatt az egész vonalt el nem készítheti; így vasutunk ismét nem lesz. Ennek elmellőzésére szükséges tehát a biztosítás. Igen furesának látszik, hogy midőn P. követe az elvek terén akar maradni, kimondja az irányt s a balparti vonalt biztosítani kívánja, mellyhez mi is fizessünk, ámbár még reményök sem fog maradni a dunántuli megyéknek, hogy a kereskedés előmozdítására valaha vaspályát létesíthessenek. Mi a kereskedés dolgában még nem igen haladtunk előre, azért nem tudjuk biztosan kijelölni a vonalt, mellyet kereskedésünk igényel; egyszer a jobb, mászor a balpartit hisszük hasznosnak s majd egyiket, majd másikat pártoljuk. Illy helyzetben nem kívánta szótó a jobbparti vasutépítés eltiltását, annál inkább mert Soprony megye is kereskedése után viseli a hazaterheit. Ennek tekintetbe vétele mellett nem állhatni fel olly irányt, mi szerint a kereskedést gyakorló megyék keresetökben örökre meggátoltassanak. Egytiszai szótó megjellegző, mikép a dunai megyék ép olly igazságosan fogják a balparti biztosítékot fizetni, mint fizetett Mármaros gyge a színházra és muzeumra, ezeket a mármaros nem használhatja, és mégis az ország érdeke tekintetből felállított intézetekre a rá esett részt szivesen megfizette. Ezután ismét P. követe szótó. Megvallom, ugymond, hogy olly tárgyaknál, hol az ország közérdeke forog fen, provincialis szempontból indulni legrosszabb; azt kérdé S. követe, hogyan fizessen megyéje a balparti vasut biztosítására akkor, midőn legkisebb reménye sincs, hogy a jobbparti vasut felépíttessék? hát Postmegye hogyan fizessen a dunántuli vidéken teendő javításokra, midőn abból semmi haszon sem fog reá hárulni? Ha illy provincialis szempontból indulunk, akkor orsz. közérvel semmi vállalatot nem létesíthetünk, akkor minden ohajtásunk meghiusul. Igaz, a közhaszon előmozdítására, azon közlekedési eszközök létesítése, miket S. követe megemlített, legszükségesebb, de az még nem elég; nekünk a kereskedés elősegítésére még több ut szükséges, mikép fogja ezen közlekedési eszközöket a nemzet felállítani, az a törvényhozás feladatához tartozik. Egyébiránt ohajtanám tudni: vajjon azok, kik az 1836: 25. t. életben létét hiszik, kívánják e a balparti vaspálya felállítatását? Az 1836: 25. t. a nemzet saját érdekének előmozdítását egész bizodalommal a kormány

kezébe adta, megengedtetett a Duna két partján és más-hol a vasutak építése, és mi történt? A nagyszombati kis vasuton kívül, melly csak a balparti vonal akadályára szolgál, semmi sem építtetett. Az 1836: 25. cikk életben tartására tehát nem a legnagyobb szorgalom fordítottat. De hát él az 1836: 25. t. cz. s azt a kis „is“ tartotta fen, nézzük, vajjon a Duna jobbparti vonal ben foglaltatik é azon törvényben? Ott csak az mondatik, hogy Pesttől Bécsig építtessék vasut; ha tehát ezen egész vonal már egy társaság által építtetik, van é egy másnak joga azon irányban még egy fertály hosszúságút építeni? Vagy talán egy egésznek 5 fertályai lehetnek, vagy az egész Magyarországon építhető vasutak oda értetnek? Az 1836: 25. t. a gloggnitzi társaságnak Brucktól Győrig, vagy Gönyőig építendő vasutra soha sem adott engedelmet, mégis az említett társaság legujabban közrebocsátott hirdetvényében nyilvánítja, mikép azon vasutat építtetni szándékozik. Illy esetben a t. hozásnak jog terére kell lépni s nem lehet az alázatos folyamodás mellett maradni, ha csak a nemzet érdekét kockáztatni nem akarjuk. Vajjon hiszi é S. követe, hogy a parallel-vonal meg nem állhat, shogy a jobbparti vasut létesítettni fog? ha hiszi, akkor meg kell győződve lennie arról is, hogy a balparti vasut parallelja mellett létre nem jöhet; s így, ha provincialis érdeke tekintetből azt kívánja, hogy a balparti vonal ne létesüljön, akkor a tiszai s a dunáninneni megyék is azt mondhatják, nekik nem kell a jobbparti vasut. A balparti vasut a debreczenivel összeköttetésben van, mert különben más tere jut a debreczeni vasut biztosítása, akkor 30 évre nem 2/100 kívántatik, hanem 80 évre 2/100; ellenben, ha a kettő egyesítetik, megtörténhetik, hogy a balparti vasut jövedelmező lesz, s ennek fölös bevétele betudathatik a debreczeni vaspálya biztosításába, s így a nemzetnek legkevesebb fizetni valója sem marad; e szerint az ország érdeke kívánja a balparti és debreczeni vasut összeköttetését. Ha a debreczeni vasuton hozott termék, nem a hidon keresztül a jobbparti vasutra, hanem Pestről gőzhajóra Győrbe, onnan pedig a jobbparti vasuton Bécsbe fog szállítani, akkor a mellett, hogy a szállítási költség sokkal többbe kerül, mint sem ha az egyenesen a balparti vasuton minden le- és átrakás nélkül vitetnék, még attól is tarthatni, hogy mind a gőzhajó, mind a bécs-győri vasut monopoliumot is gyakorolhat, azon felül a jobbparti vasut a magyar kereskedést Bécsbe központositná; ellenben a balparti vasuton a magyar termékek Bécsre kikerülve, a közvetítés Pesten, vagy Pozsonyban lenne. Meg vagyok győződve, mikép azon társaságnak, melly a jobbparti vonalt szándékozik létesíteni, legkisebb szándéka sincs építtetni, hanem tudván, hogy a két egymás mellett pályavonal fel nem állhat, terve egyedül bürzejátékra, melly minden vállalat halála, van irányozva. Csudálkozom azon erőködésen, mellyel olly törvény érvényességét syllogismusokkal kívánják némelyek kiokoskodni, melly az ország kárára van; illy erőködést csak hasznos törvénynek tudnék megfogni. Az 1836ki t. hozás minden ovatosságot használt, nyilván igtatván törvénybe, mikép az jövő orsz. gyűlésig csak ideiglen hozatik. Mondatik, a törvényt csak ellenkező törvénnyel törölhetni el, én azt nem merem állítani, mert vannak törvények, mellyek magokban, a nélkül hogy ellenkező törvény hozatnék, megszünek, így p. o. az adó három évről három évre szokott megajánlatni, s ezen törvény midőn a 3 év lefoly, a nélkül hogy eltöröltetnék, megszünek; az 1836: 25. t. annál inkább is meg kell szüntetni, mivel az a nemzetre káros. Azt hozá fel S. követe, hogy e kérdésben a t. hozás a nélkül, hogy a másik részt meghallgatta volna, rendelkezett; ugyan kit kíván itt S. követe kihallgatni? a dunántuli megyéket, azok követei itt terjeszthetik elő utasításait, vagy b. Sinát? ezt ki fogja ide parancsolni, vagy megkérni, hogy feleljen: vajjon mellyik parti vasut hasznosabb hazánkra? s hiszi é S. követe, hogy b. Sina maga titkait fel fogja fűdözni, vagy önéreke ellen szótani? Szükségesebb véli tehát szónok, hogy e kérdés elhatározásánál a nemzeti ipar előmozdítása vétesék figyelembe s arra legczélszerűbbnek látta olly törvény alkotását, millyet ő a ker. ülésben indítványozott, különben, vagy egy vonalunk sem lesz, vagy ha lesz, csak Győrig vagy Gönyőig, de Pestig bizonyosan soha. Ezután egy kárpátvidéki követ mondá: P. indítványának két része van, egyik melly szerint az 1836: 25. t. megszüntetnek kívánja tekinteni, ezt csak ellenkező törvény törölheti el, különben a tábla nagy többsége azt lényegileg elfogadta, midőn a felirásba foglaltatta, hogy őfels semmiféle vasutra engedélyt, meddig ezen országgyűlés e tárgyban különösen nem rendelkezik, adni ne méltóztassék. Mi az indítvány másik részét illeti, hogy a párvonalu jobbpartivasut-építéssel tiltatása egyenesen mondassék ki, e z i r á n t vele egy értelemben vagyok, ezt

Jul. 20kán a' gloggnitzitársaság által kibocsátott: hirdetés-nyvny szükségessé teszi, ha kimondani nem akarjuk, hogy Brucktól Győrig lehet az 1836: 25. t. ótalma alatt vaspályát létesíteni. Soprony megnyugtására legyen, hogy a' balparti vasut által nem akarja a' nemzet a' vasutvonal-építéstől örökre eltiltani, hanem csak egy időig felfüggeszteni, mivel a' parallel vonalok fen nem állhatnak. Az 1836: 25. törvényben nem lévén kimondva a' Brucktól Győrig vezetendő vonal-építhetés 's minthogy az csak az ország három negyed részének roppant kárával létesíthetik, szónok a' felírásban nyíltan kitétetni kívánta, miszerint a' bruck-győri vaspályát építtetni nem szabad. Történetek még mind a' jobb mind a' balparti vasut, ugy a' P. indítvány mellett is nyilatkozatok, hasonlóak a' ker. ülésbeli előadásokhoz, melyeket ismételni nem kívánván, csupán azokra szorítokunk, melyek a' ker. ülésben mellőztettek. Egy városi követ így nyilatkozott: P. m. követének indítványa a' fenforgó tárgyra nézve két részre ágzik; szerinte a' mult és jelen tekintetében vizsgálható ártározat, jövőre pedig minden egyes közzállalat iránt külön törvény javasoltatik alkottatni. Sajnálom, hogy indítványa első részére, vagy is arra nézve, hogy az 1836: 25. cikk megszüntetnek nyilatkoztassék, egyet vele nem érthetek, de ezen eltérő meggyőződésemet, részint a' törvény szerkezetéből, részint a' t. hozás rendszeréből merítem; az említett törvény ezen szavai: „legközelebbi országgyűlésig, mellyen a' haza közjavát előmozdító magányvállalatok iránt a' t. hozás kimerítőleg okvetlenül fog rendelkezni 'stb., előttem azt tanusítják: hogy a' törvény azon országgyűlésig érvényes, melly a' feladott köteleességet teljesítendő, erejét egyedül a' t. hozás szüntetheti meg, melly szokásink szerint a' sanctio napján és szertartásakor nyilvánítja akaratát; már pedig mult országgyűlésen a' t. hozás a' magányvállalatok iránt nem csak kimerítőleg nem rendelkezett, sőt a' trieszti vaspálya irányozhatását engedélyező, valamint a' kereskedési társulatokról szóló számos cikkben, épen a' javaslatilag megszüntetnek mondott 25. törvényre, mint ilyenre hivatkozik, mi előttem azt tanusítja, hogy az 1840ki országgyűlés azt érvényesnek 's végrehajtandónak tartotta. Azonban az 1836: 25d. t. kötelelenségét 's az erre hivatkozott 1840ki cikk sulyát az indítványzóval magam is mélyen érzem; 's miután azon hitben élek, hogy a' közz-társaság nem a' törvény kedvéért létezik, hanem a' törvény a' társaság életelőzéljai miatt alkottatik, pártolom az indítvány azon részét, hogy az említett törvény megszüntetvén, jövőre minden egyes vasutvonal a' törvényhozás különös engedélyzési tárgya legyen; illy általános törvény a' mostani igényeknek megfelelően a' jövődönök megkötése nélkül, 's a' t. hozást a' körülmények fölébe állítván, egyszersmind a' t. kötelelenségek 's tapasztalások idő szerinti elfogadására 's alkalmazására leginkább képesitné. Mi a' kérdésben levő balparti vasutat illeti, mellőzve minden provincialis érdeket, nyíltan kimondom: mikép én sem a' bal sem a' jobbparti vonal térítő barátjának tekintetni nem akarok mindaddig, míg tengerpartunk a' Dunával 's illetőleg az ország szívével hasonló utcszközlés által biztos összeköttetésben nincsen. Mert fejledező kereskedésben az első irány kijelölése lényeges feladás, mellyet megváltoztatni későbbben föltötte nehéz, gyakran lehetetlen; 's tartok attól, nehogy a' t. RR. e-lecticus buzgósága, mellyet a' balparti vasut mellett tanusítanak, tengerpartunk kárára válhatnék, mellynek kapuja országunké 's ennek kulcsa inkább kezünkben van, mint az ausztriai sorompó. Őszintén megvallom, miszerint meglepett azon rendkívüli félelemszerevétele, melly-be a' balparti társaság authentiával nem bíró 's minden adatban szükölködő folyamodásának jövődölése a' t. RR. nem csekély számát ejtette. Meglepett, mert a' folyamodás 's többek nyilatkozata szerint, a' jobbparti társaság többé nem létezik; meglepett, mert vevő az eladók sokaságától 's így a' szükséges concurrentiától félni nemszokott, sőt jól felfogott érdekéhez képest ezt ohajlja, ohaj-tandónak vélem én a' vetélyt vaspályák tekintetében is, mert hiszem mindig a' törvényhozás hatalmában áll, az adatok és föltételek mérlegetése után a' legcélszerűbbet, a' honra leghasznosbat kiválasztani. Azt mondják: hogy sietni kell a' kedvezés megadásával, mellyet a' balparti társaság igényel, mert a' gloggnitzitársaság Jul. 30ára hirdetés közgyűlést, ez netalán a' balparti vasut felépítésére ajánkozhatnék, mi a' balparti társaságra káros hatással lehetne. Én a' Jul. 30kán tartandó közgyűléstől nemcsak nem irtózom, sőt határozatit bevándóknak vélem, mivel számokra alapítandó vállalatokban az illető adatok összehasonlítása nélkül itélni sem nem tudván, sem nem akarván, kívánatosnak tartom, hogy illy adatok mindkét vetelkedő részről terjesztessenek elő. És a' mennyiben a' gloggnitzitársaság a' középpontihoz hasonló hosszúságú pályáépítésre vállalkoznék, hiszem

hogy valamint joga ugy kötelessége is a' t. hozásnak, azon társasággal szerződni, mellynek ajánlata, terve cél-szerűbb, építési költségre olcsóbb 's föltételekre kedvezőbb a' haza tekintetében. De azt mondja P. követ, hogy a' balparti társaság részről kívánt kedvezés, vagy mint én nyíltan nevezem, monopolium tüstint megadásával, a' bürzejátéknak elejét vehetni. Nekünk bürzénk nem lévén, ármányiba annyira beavatva nem vagyok, tudom azonban, hogy a' bürzejáték erkölcsi állapotink egyik rút kórjelenete. De maga P. követ e' játék következményit mindenk föltött két szempont alá veszi, a' mennyiben t. i. az az egyedetek és a' vállalatot illeti. Az első szempont nálunk mint politicus társaságnál nyomatékos nem lehet, mert sem a' nyereségben sem a' veszteségben nem igen részesítettünk, a' nem nemes kevés pénzét máshova lévén fordítani kénytelen; a' kiváltságos osztálybeli pedig magától, s o k k a l kecsgetőbb élvezetekért, mint mi- nőt illy részvények birtoka nyújthat, szokta b e c s e r é l n i. A' 2dik szempont alatt tekint az el- lenvetést, a' balparti társaság számításai 's ígéretoi vagy a l a p o s a k, 's akkor a' gloggnitzitársaság lehető határozatai ellenében nincs mit féltni; v. alap- talanok, és akkor felületességre 's hibás előterjesztésre az indítványzott lényeges határozatot hozni veszedel- mes. Azon elsőbbségek méregetésibe, mikkel a' bal- vagy jobbparti vasut kínálkozok, nem bocsátkozom, mert a' tárgy mostani állapotában, midőn minden adat hiányzik, csak előszeret nyilatkozhatnék; hanem röviden előterjesztem: mikép én az 1836: 25d. 's az erre alapított 1840: 40. t. cz megszüntetését eszközöltetni 's czölszerűbb törvényalkotás után, minden egyes vas- vonalt a' t. hozás engedélyzési tárgyává kívánok tétetni; azon vasut megengedtetését, melly Bécsét 's illető- leg Bruckot csak Győrről kötné össze, részéről nem pártolván. Ellenben kérem a' t. RRket, hogy a' mennyi- ben a' balparti most folyamodott társaságon kívül a' gloggnitzit, vagy más társaság vállalkoznék a' kérdé- ses pontoknak jobb vagy balparti vasutal leendő össze- kötésére, mindenk előtt az adatokat, költségvetéseket 's föltételeket megvizsgálni, 's az engedélyt annak részére méltóztassanak kiadni, mellynek föltételei a' hon- ra nézve hasznosnak 's kedvezőbbek, 's melly arra néz- ve, hogy a' vasut valóságban bizonyos idő alatt fel is é- pül, elfogadható biztosítékokat nyujtand. Az utána szolt m. követ csupán azon kérdés fejtegetésére szorított: a' közlekedési eszközök elrendezése milly szoros öss- zeköttetésben van nemcsak nemzeti iparunk előmozdi- tásával, de alkotmányos függetlenségünkkel is, tudniil- lik mennyire szükséges az idegen befolyástól őrizke- nünk; szónok az előbb szolt B. városi követtel kezelt fog, hogy mindaddig kereskedési függetlenségünk ve- szélyeztetve marad, míg a' fumei vasut nem létesítetik; S. követével megegyezik abban, hogy az 1836: 25d. t. cz. alkotásánál ignorans volt a' t. hozás a' vasutvona- lok kijelölésinél, mert nem fogta fel, melly vonalok le- hetnek a' nemzet kereskedésére leghasznosbat; ignorans volt szolt megyéje, de az ország többsége is, mert a' bécs-trieszti vasut hazánkon keresztül építtetésének engedélyzetésével a' nemzet érdeke kockázattal, 's minthogy ezen törvény független állásunkra káros ha- tású, annak eltöröltetése szükséges. Emlékeztetem S. követét azon körlevélre, mellyet megyéje a' vámsorom- pok megszüntetésére az országban köröztetett, azt ál- litván, hogy a' vámsorompok megváltásával hazánkban a' vagyonság előmozdítatik, nem vevén tekintetbe, hogy a' vámsorompok lerontatása mindenütt a' nemzetek összeforrasztását vonta maga után, mint látjuk legujab- ban a' német vámszövetségénél, melly nem csupán keres- kedésre, hanem politikai célokra is vagyon irányozva. Ezt maga List, a' vámszövetség első alapítója, megval- lotta. Megtörténhetnék tehát, hogy ha vámszövetségbe lépünk, ez nemzeti függetlenségünk rovására történik; de mindezekre S. m e g y e nem gondolt, hanem még a' vámsorompokat megváltani 's arra talán még évenkinti adót 's örökös terhet is kész lenne ajánlani, hazánkbeli egy tributarius népet alkotni 's a' törvénytelennek meg- szüntetéséért fizetni. Illy kérdések elhatározása ügyében igenis ignoransok vagyunk; illy elvek felállítása mel- lett nem csodálom, hogy S. m. a' bécs-trieszti vaspálya pártolása mellett annyira ment, miszerint Nádor ő fen- ségét küldöttség által megkérte annak kieszközlésére, hogy a' bécs-trieszti vasut hazánkon vonassék keresz- tül. Látjuk, Franciaország, Belgium, sőt Ausztria is a' közlekedési eszközöket magában összpontosítja, midőn tehát Ausztria minden vasutvonalát Bécsben központosít- ja, akkor ez irányról nem felejtkezhetik el Magyarország. Nekünk leginkább azon kell ügyekezünk, hogy a' magyar kereskedés Pesten központosíttassék; ide van- nak irányozva az 1836: 25. t. kijelölt pályavonalok is,

ott van, hogy Pesttől Bécsig vonassék vasut; de annyi- ban káros e' törvény, hogy a' tarifa-meghatározást, és így a' magyar kereskedés kulcsát, minden garancia nél- kül a' kormány kezébe adta, mi eddig nem egyébre, mint néhány idegen tőzsérnek nyereszkesedésre nyujtott alkalmat. Az 1836: 25. t. világos szavai bizonyítják, hogy annak már semmi ereje nincs, mert csak ideiglen a' legközelebbi törv. hozásig alkottatott, 's a' kormánynak nincs hatalma többé azon törvény értelménél vaspályák- ra engedélyeket osztogatni, nekünk pedig szükséges olly törvényekről gondoskodni, millyeket az ország közjava kereskedésünk felvirágzására méltán igényel; még eddig abból, mi a' közlekedés előmozdítására ha- zánkban tétetett, ránk legkisebb haszon sem háramolt; mi annyira örülünk a' gőzhajóknak, pedig azok nem ma- gyarok, hanem a' magyar Dunán ausztriai gőzhajók e- gyedáruskodnak 's idegen nyelv és szellem uralkodik rajtuk; egyeseknek meglehet kényelmökre, 's talán hasz- nukra szolgálhatnak, de általok a' pénz hazánkbeli kiszivá- rog, 's az egész országnak csak annyi haszna van, hogy belőle azon kis nedvet, melly még benne fenmaradt, a' gőzhajók kiszivattyúzzák. (?) Pártolta P. indítványát. — Szolt ismét S. m. követ, csupán P. követének azon vádjára, hogy S. megyét tájérek vezérli, kívánván me- gyéjének 1840ki országgy. adott pótló utasítását meg- említeni, melly illy formán szolt: követ urak pártolják azon vonalt, mellyet az ország leghasznosbat talál, ebből ughiszi, tájéreket kimagyarázni épen nem lehet; igensajnálja, hogy P. megye követe, ki maga kívánt az elvek terére lépni, a' factumokra ment által, ám ma- radjunk az elvek megvitatása mellett, akkor egyetértek vele; vizsgáljuk meg, mellyik pályavonal legszüksé- gesb hazánk közjava előmozdítására, 's ahoz szivesen járulok. T. követ nehezen vette azon állításomat, hogy a' kérdésben ignoransok vagyunk; én ezen kifejezés- sel soha nem éltem, hanem azt mondtam, hogy a' ke- reskedési dolgokban még tapasztalatlanok vagyunk; még annak gyakorlati oldalát nem igen ismérjük, 's le- het hogy e' részben több olly lépést követünk el, mely- lyek hibásságát csak a' jövőd fogja megmutatni. T. követ S. megyét arrul vádolá, miszerint az minden mó- dot elkövetett, hogy a' bécs-trieszti vaspálya hazánkon vezetessék keresztül. Erről legtöbb bizonyosságot nyujt az 1840. országgy. napló, hol láthatni, hogy épen T. megye volt az indítványzó. S. megye akép van meggyő- ződve, hogy egyesek jólléte eszközli a' haza boldogsá- gát, ezért ügykezett a' bécs-trieszti vonalnak hazán- kon keresztül leendő építtetését kieszközleni, hogy belő- le a' hazának egy része hasznot nyerhessen, de minden fáradozása hasztalan volt; később volt Ausztria, Ma- gyarország elmellőztével mindenhegyen keresztül 's leg- nagyobb költséggel a' vasutat építtetni. A' vámsorom- pokat pedig azért kívánta megváltani, mivel nem reményli, hogy a' védvámrendszer hazánk je l e n körülményei mellett, behozhatnék. A' concurrentiára nézve, egy m. követ megjegyzi, mikép ő nem azt tartja versenyzésnek, ha egy társaság az egyik oldalon, a' másik másikon kíván vasutat építtetni, hanem azt, ha egy vonalra több vállalkozó ajánkozok. Többnyire még mindkét részről hosszas előadások történtek, az indít- ványzó P. követ mindenkinék okoskodásit legyőzni tö- rekedett, azonban a' RR. többsége a' ker. szerkezetet maradjon minden változtatás nélkül megtartotta 's a' fe' irási javaslatot is. Végre bemutatta kir. személnök ő excel. a' jászkun kerületek elrendezésére tett frdi ész- revételeket, mellyek kinyomatni határozattak.

Julius 27kén nádor ő fensége elnöklote alatt tart. 183d. országgy. főrendi ülésben köziratra bocsátásvégett felolvastattak: a' sérelmek és kívánatok 150 osztályára vonatkozó válaszüzenet, továbbá a' középponti vasut- társaság folyamodása következtiben a' vasutvonalak ir- ránt keletkezett üzenet 's felírási javaslat. Ezek után Kelemen itélőmester által a' RRnek bányatörvény iránti 2dik üzenete olvastatott, mellynek skénti tárgyalatása folytán, a' RR. által a' „platina“ éroz kitételeül javas- lott, „csillom“ szó elfogadtatott; a' közzérüli törvény 1. 's 2. §§hoz a' főRk hozzájárultak; a' 3. §ban gróf A. M. a' turzatók számára bizonyos jutalmat kívánt biz- tosíttatni, minthogy különben a' kutatónak a' bányá- mivelletlenül földesur általi elmozdittatandása esetében jutalma nem maradna. Melly indítványt, valamint egy grófnak a' bányatörvény terjedelmének meghatározását tárgyzó javaslatát is a' főRk. magokéva tévek. A' köv. §§. megmaradtak, a' 10. §nál a' bányabér- csökkentés okai elősoroltatását kívánják a' főRk. A' bányabíróság- rul szolt VI. és XII. t. c. néz ugyanacsak gr. A. M. a' frdi előbbi üzenet mellett nyilatkozott. Miksa király idejé- ben ugymond, a' bányabírák nem a' polgárok, hanem a' városi tanács által választattak. VI. Károly alatt pe-

dig rendes ülnökök a' bányatörvénysekhez a' király által nevezettek ki; a' bányapolgárok soha nem voltak bányabíró-választás jogával felruházva, hanem e' jogot a' kormány gyakorlta közvetlenül vagy közvetve, ezeknél fogva nem állíthatni, hogy a' RR. javaslata szint-azonos volna a' régivel, mi habár állna is, a' XVI. század mintájára a' bányagazgatás rendszerét vissza nem vihetni. A' főrdi előbbi javaslat a' kir. jogot a' bányapolgárok kívánatával egyezteté. A' nemesi birtok és bányai hűbér közti különbség oly igen nagy, hogy ezt magyarázni is fölösleges. Bár a' bányamivelők jövedelemmel bírnak, bírálkat fizetni mind a' mellett terhökre esnek. A' bányavám-kezelést illetőleg a' RR. véleménye nem áll, mert a' kamrai számadó tisztség csak a' számadásokat vizsgálja meg, de a' bányavám-kezelés nincs felügyelése alatt. A' főbbvitelre nézve azon módosítványt ajánlja, miszerint a' mindkét törvény előtt egyenlő ítéletet nyert perek fölébb ne vitethessenek. Arra egy gróf azt felelé, mikép a' bányabíró a' bányabirtokokak értelméből el aztán a' bányapereket, a' bányapolgárok befolyást közvetve gyakoroltak a' bíróválasztásba, mennyiben t. i. a' polgárok által választott városi tanácsnokok választák a' bányabírákat. Szólt 's vele a' főRk többsége azonban a' főRk üzenete mellett szavazott. A' köv. §§. közül a' 39. §ban e' kitétel: „birtokmennyiségre való tekintet nélkül“ ezzel: „birtokmennyiség szerint“ cseréltetett föl. A' többi §§. némi, hivatalos állásánál fogva kamrai érdekeket képviselő érintett gróf által felidézett vita mellett, mik főleg az ülések nyilvánva 's az erdőkről bányamivelés tekintetében rendelkező XXIII. cikk körül élénkültek — csekély módosítások mellett elfogadtattak.

Ugyane' napon a' rdi orsz. ülésben a' sérelmek és kívánatok II. vagy is egyes megyék fölterjesztendő sérelmei 's kívánatai osztályát hitelesíték, melyet Hubay itélőmester olvasott. A' 14dik pontnál, melyben Temes megyének országszerte ismértes szinészegi borzasztó eseményokta sérelme foglaltatik, az érdekllett megye követe megemlíté, mikép ezen tárgy megyéjének legvézőbb sérelmét teszi, 's hálás köszönetét fejezé kiküldőji nevében a' RR. közös pártfogásáért. A' sérelem, mond szónok, nemcsak megyémé, hanem az egész hazáé, mert az emberi jogok, a' személyes bátorság, melyet minden honpolgár törvényink ótalma alatt élvezhet, idegen jövevények által letapodtatnak; addig azt hittem, hogy a' büntettek, mert ezeket az emberben született gyarlóság miatt a' társas életből kiirtani teljes lehetetlen, boszulatlanul nem maradnak 's az igazság törvénye őket sujtani fogja; hogy a' büntetés alkotványos országban mindenkire egyiránt szabatik; azonban a' most szőnyegre került sérelmes eset keserű fájdalmat támaszt bennem, mert ellenkezőt kénytelen vagyok tapasztalni. Míg a' szegényebb osztálybeli kisebb bünökért a' törvény tetemesen sujtja, addig némelly hatalmas idegenek büntetlenül zühetikvengőzű kicsapongásukat, borzasztó gyilkosságukat, mert minek mondhatom egyőbnek a' porkolábnál volt négy héti bebörtönzést, mint a' törvény satyrájának? az illy kiállott porkolábi büntetés után azonnal nyílt homlokkal lépnek azok a' társaságba, salonokba, 's nem érzik elkövetett vétők gyalázatát. Szónok az esemény vázlatát elmondván, mikép vagdaltatott halálra ns Árvay Mihály herczeg N. M. és b. S. E. által; az 1711: 23. t. ugymond a' szónok, világosan azt rendeli, hogy a' katonai köröken kívül végbevitt büntények az ország törvényszerű bünvádi eljárása nyomán ítéltessenek el, azaz, hogy az ország törvényes bírósága által büntetessenek; minden alkotványos országban a' törvény csak ugy tarthatja fen a' közbátorságot, 's csak az által adhat a' polgárokak biztosságát, ha az igazság mindenkit egyenlőn ér; a' felhozott esetben pedig egy katonai testület által hozott ítélet azt tanusítja, hogy ha valamelly katonatiszt illy borzasztó merényt követ el, annak büntetése négy héti fogság, ellenben a' közkatona egy kefe-lopásért megveszszőztetik; illy esetben herczeg N. és b. S. büntetése más é mint az igazság kijátszatására elkövetett guny? katonaság a' közbátorság fentartására van rendelve, ő örje a' személyes bátorlétnek, 's midőn az követi el a' borzasztó bünt, kinek minden kicsapongást elhárítani kellene, szükséges olly büntetéssel sujtani, mely reá nézve szégyenítő legyen. Panaszát fejezé ki végre szónok az iránt, hogy a' H. tanács a' katonai ítéletben megnyugodt 's törvényes elégtételt nem követelt; törvényes elégtételt kívánok tehát, 's azt, hogy jövendőben illy események polg. bíróság által ítéltessenek; de ha illő elégtételt e' részben nem nyernék, ez uttal kínos fájdalommal bár, de megnyugszom; a' haza e' szerencsétlen eseményen néhány év mulva, midőn az ujonczadás előke-

rülend, okulhat; akkor ideje lesz követelni a' magyar katonaságnak más lábra állittatását. — Volt még egykét kitörés a' H. tanács eljárása ellen, 's egymegy követe megemlíté, mikép eljő valahára még az idő, midőn e' nemzetnek a' cselekvéshez kell nyulni, mivel e' nemzetnek csak szava van, kívánatának teljesítését pedig csak az adó és ujonczajánláshoz kötheti. Ne biztassa magát T. követe, hogy meddig a' nemzetnek kívánata nem teljesítettik, ujonczot nem fognak adni; meghiszem lesznek kemény beszédek mint ezelőtt, de utóljára még is az ujoncz vagy az adó szépen meg fog adatni. Egy ősz követe föleleveníté a' nemzet azon rég ohajtott kívánását, hogy a' magyar ezredekben magyar tisztek alkalmaztassanak, 's erre néhány követe kijelenté, mikép addig adót nem fognak ajánlani, mig a' nemzet ezen sérelme orvosoltatva nem lesz, mert az idegenek nem ismervén nem tisztelik törvényinket, 's a' személyes bátorságot veszélyeztetik. Egyébiránt a' kerületi szerkezet közegyetérséssel helybenhagyott. Ezután vitatkozásra szolgált alkalmul a' 24d. pont, melyben az esztergomi főkáptalan az egyházi rendnek országgy. szavazatán ejtett sérelmét orvosoltatni kéri. A' kir. személy-nök előadá, mikép a' káptalanok szavazata törvények által ugy el van határozva, mint a' többi rend; én mint elnök törvényes szokás-adta jogaikat mindig meg fogom örzeni; azonban ha a' káptalanok olly rendelkezést, mint az a' városok és más kerületeknél történt, kívánnak, nem ellenzem, méltóztassanak a' RR. e' tárgy körül is, ha az idő engedni fogja, intézkedni; különben azt az országgyűlés elrendeztetésekor, minthogy annak még országgyűlésen leendő felvételét elhatározták, felvehetik; de ha azt a' káptalanok előbb kívánják, mint mondám nem ellenzem, sőt az orsz. választmány véleményét pártolom. Az eszterg. káptalan követe megjegyzé, mikép a' káptalanok és apátok országgy. szavazatjokat, melyet nekik az 1608: 1 t. megadott, indítvány utján nem követelhetik; ezt csak azon esetben tehetnék, ha szavazattal soha sem bírtak volna. Mi törvényes jogainkból üttettünk ki, mi olly súlyos sérelem, hogy annak orvoslatását méltán várhatjuk a' t. hozástól, 's kívánta, hogy az orsz. választmány véleménye fogadassék el. Az utána szólt káptalani követe pedig törvényekből mutogatá, hogy minden káptalan és apátok országgy. szavazata volt 's azok nyomán követelékjogaik visszaadatását. Egy m. követe felhozá, miszerint az egyh. rend országgy. szavazatának elhatározását mult napokban a' RR. az országgyűlés elrendezéséhez kapcsolták, 's ugy hiszem, ott fog e' kérdés megvitattatni, én akkorra tartom föl véleményemet; midőn ezen kérdés majd tárgyalás alá kerül, de annak eredménye nem az lesz, hogy a' káptalanoknak egyenként szavazat adassék, hanem e' teremből ki fognak záratni, mert a' káptalanokat mint birtokosokat a' megyék repraesentálják 's legnagyobb anomáliának tartanám, ha olly követeknek adatnék szavazat, kiknek nincs mit és kit képviselni. A' coordinatio a' reform elvein fog alapulni, 's meg nem foghatom, mikép várnak innen a' káptalanok magoknak kedvező eredményt, miután ok a' reform legnagyobb ellenségei; hogyan számíthatnak ollyan testület sympathiájára, melyen felülemelkedni kívánnak 's a' törvényekhez simulni nem akarnak; a' káptalanok megnyugtására legyen szabad felhozni a' szentírás azon szavait: regnum nostrum non est de hoc mundo, 's azért az esztergomi káptalan kívánását a' sérelmek sorába igtatni nem akarom. Erre a' nm. elnök megjegyzé, hogy az országgyűlés mit fog e' tárgyban határozni, azt jelenleg anticipálni nem lehet, arról sem lehet itt szó, micsoda joggal ülnek itt a' káptalanok követei, ezeknek itt a' törvény helyét adott, 's ok kir. levél által az országgyűl. meghívotnak, addig tehát ezen jogokat, meddig a' törvény máskép nem rendelkezik, tiszteletben kell tartani. (Vége köv.)

A' jul. 29kei ker. ülésben elnökök: Tallián (Somogy's Kiss (Krássó) jegyző-Palóczy; naplővivő: Majláth; tárgy: a' sérelmek és kívánatok feletti tanácskozás. Az V. osztálybeli sérelmek 's kívánatok sorában végzés által elfogadtattak: a' 66. 74. 82. 95. számalattiak, kihagyott a' 96. sz. egyebekre nézve a' választm. vélemény helybenhagyott. A' 12 órakor kezdődött 184 orsz. ülésben a' sérelmek és kívánatok III 's IVd. osztálya hitelesítetvén, a' III d. osztály fölvétele előtt elnök öexcja előrebocsátá, mikép a' kapcsoltrészek sérelmeit 's kívánatait a' horvátors. itélőmester szokta olvasni, mely tisztelet azonban annak magyar nyelvbeni nem teljes jártassága miatt Széll nádori itélőm. teljesítendí, ki is a' III. osztályt olvasván, az abban foglalt sérelmek 's kívánatok sorozatára nézve a' RR. által kerületileg tett változtatást a' nm. elnök, miután nem érdekel lényegét 's jog-és elvonkulást nem okoz, szükségesnek nem vélte, 's az előbbi szerkezet megtartását sürgeté. Majd a' horvát-

országi követek egyike állt föl fejtegetésére a' sérelmek 's kívánatok elővitele iránt eddig divatozott gyakorlatnak, az illető megyék, kerületek 's városok az őket (t. i. a' horvát követeket) választó tartománygyűléshez viszonyainknak 's ön képviselő állásunknak; de mind azok, a' miközben egy ősz követe megjegyzéseket ébergonddal kell figyelni Magyarországnak 's minden bámi kis jelentőségű körülményre is, mennyiben az érintettek minden alkalmat megragadnak jogmagyarázatokra, kiknek törekvésük: a' külön követet küldő megyéket is saját utasításaik alá vonni, a' kerületi végzést meg nem dönthették. A' n. váradi kápt. 's Debreczen városa közt fenforgó egyh. pártfogóság kérdése körül. az első testület küldöttje mindenünnen felkutatótt történeti adatok 's okoskodásokkal küzdött; a' Debreczen városát egyház-pártfogói kötelességtől mentnek nyilvánító végzés ellen, melyre az illető város k. röviden csak azt felelé, mikép a' panaszló fél maga is elismeri Debreczen mentességét schematismusában, hol az, egyházpártfogóul kitéve nincsen. A' ker. végzés itt valamint a' többi pontra nézve is megmaradt. A' meghitelesített osztályok a' főRRhez azonnal átvitettek. Ugyancsak jul. 29én nádor ő főhgo elnöklete alatt tart. frdi ülésben a' megyei tisztválasztási kihágások tárgyában kiküldött bizottság elnöke gr. B. L. által jelentést tőn, mely azonnal fel is olvastott. Olvasztott ezután Zarka itélőm. által hitelesíté végelt a' sérelmek 's kívánatok Iő osztályára vonatkozó frdi válaszüzenet; tárgyalás végett pedig a' mai Társ. közlött középponti vasúttársaság folyamodására kelt üzenet és felírás, melyek felkiáltással elfogadtattak; Nádor ő fsgo felszólittatni kíváná a' RRet t. javaslataknak minél előbbi elkészítésére. Egy országzászlós észrevételt azon kifejezés ellen tőn, mely a' Magyarors. kívüli tartományokat örökösöknek nevezi, holott Magyarország is örökös tartománya őfelségének; az indítványa folyttában említett „örökös“ szó kihagyott. — A' sérelmek 's kívánatok II osztálya vétetvén föl az 1őspont megtartott, a' 2d. egy országnagy indítványára sérelmül nem fogadtott el, a' 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. pontok megmaradtak. Temesmegyének a' 11 p. alatti előterjesztésére kelt felírás elfogadtaték; a' benne előforduló „katonaság“ kitétel, egy gr. indítványára ezzel: illető katonai hatóság's illető katonai egyedek cseréltetvén föl. A' 12—16 pontokra adott választm. véleményhez járultak a' m. főRk. a' 17re nézve pedig nádor ő fuge azon kijelentése, miszerint a' RR. azon pontbeli tárgyat jobban világosítsák föl 's az illető intézvényt közöljék, fogadtatott el. Ezek után a' sérelmek és kívánatok III d. osztályára nézve tett észrevételek köziratba bocsátás végett felolvastattak, az itélőm. által ülés alatt szerkesztett vasutvonalok iránti üzenettel együtt, melyben e' szó helyett, tartományok „országok“ szó tétetett. Jul. 30kára a' sérelmek 's kívánatok feletti tanácskozás folytatását 's a' mai Társ. közlött orsz. gyűlési szállások szabályoztatása iránti üzenet 's felírás tárgyalatását tüzvén ki Nádor ő fuge az ülést eloszlátá. —

Legújabb. Jul. 31kei frdi ülésb. a' sérelmek 's kívánatok III. 's IV d. osztálya iránt folyván a' tanácskozás, a' Rdeknek ez osztályokra nézve tett észrevételeik elfogadtattak; a' szintazon napi kerül. ülés az Vd. oszt. sérelmek vizsgálatát folytató a' 116. pontul kezdve a' 127dig jobbadán minden észrevétel nélkül; miután ezek részint az indítványok közt előleges tárgyalás alá elfogadtattak, részint tárgyalatnak is, a' 128d. pontnál, hol B. megye körlevele fordult elő, t. i. hogy az egyh. javak jövedelmei egy részben az isteni tisztelet 's vallás-fentartás, a' és szolgálják biztosságára kizakaszatván, a' többi népnövelésre, iskolák 's más hasznos célokra fordítsassék. B. követének ez indítvány támogatására tartott beszéde után hosszú vita támadt e' nagy fontosságú kérdés fölött, egymásl' vártogató nemcsak jul. 31k-n hanem az aug. 1jén folytatott tanácskozásban is egyházi és világi szónok, elméség, indulat, guny 's elkeseredés vegyülve sőt a' parlamentaris illedelemet is néha sértve a' tulheves vitaközlésekbe, szőlők csilapultatván e' kérdés tüzetett szavazásra: áll e' az egyh. javak illethetlenségét pártoló választmány jelentése vagy nem? mit 25 szó 22 ellen tagadólág döntvén el a' legmagasb fokra hágot viták közt nyilvánult nézetek zavarából 4 rendű szavazási kérdés ötlött fel 's e' stadiumra az által is jutott a' tanácskozás, mivel B-a ifj. követe a' borsodi indítványt sem sérelmül sem kívánatul nem vélte tekintendőnek; 1ő kérdés volt: a' borsodi indítványra külön vagy a' komáromival egybekötve történjek e' a' szavazás? 's a' többség külön kívánván szavazni, a' következőleg fölített kérdés is: borsodi kívánat e' vagy nem? megbukván, a' komáromira szavaztak, minek lényege abban áll: hogy a' Rk elismerik ugyan a' papi javakat törvényhozás intézkedése alá tartozóknak, de illy intézkedés idejét 's helyét most nem látják; mi szinte megbukott 23 szóval 22 ellen; B-a indítványára jövén a' sor, ez is hasonló sorban részesült. Az ennyi phasion keresztül ment tanácskozás még sincs befejezve, miután egy rész a' választmányi véleményben, másik a' b-i indítvány elmellőztetésében nem nyugod-

ván meg délutáni 4 óraig haladt ülés után a tanácskozás folyt. más napra maradt; az aug. 1jei frdi ülésb. az osz. gy. szállás ir. üzenet, felírás 's t. javaslat igen csekély módosítással elfozadtak.

Budapesti napló. Két névnap van Budapesten, mely, kiemelkedve a meghitt családi kör csendes magányából, kiválólag nyilván és közhelyeken, mintegy az egész város által egyetemleg szokott megünnepeltetni: Katalin és Anna; amaz, noha jóval farsang 's épen a zeneszünet előtől esik, fogadó- és vendéglőszerte hálokkal; imez, minthogy nyáron esik, kerti mulatságokkal dícsöztetik. — jele, hogy még mindig több, Kati' és Nani' van Budapesten, mint Eteleka vagy Gizella, kiknek még majd csak fiaink vagy unokáink fognak hódolni, a' mai pesti népség illy barbár nevek tiszteletére még jóízű cenni sem igen tudna, noha különben igen is jól tud magyarul — enni. Leginkább kitettek az idén a' szép Annakért Pesten a' Széchenyi-, Budán a' Horváth-kert; az első magyar, a' másik chinai jelképekkel felezőírva 's a' mi maholnap már el sem maradhat, illuminálva! Az egyik tehát Magyarországra, a' másik Chinába helyeztetett bennünket, 's ki tudja, nem volt é mindkettőnek igazga? — Ezen igen is allopathicus ünnepek ellentétéül almási Balogh Pál tr. ur a' józanabb értelmiség számára egy érdekes homoeopathiai ünnepélyt rendezett, mint előlegesen jelentők, a' tudóstársaság terében, a' hasonzeny nagy nevű felalálója, Hahnemann emlékeztetének dícsöztésére. A' rendező tanár ur igen szép és velős emlékeszédet tartta, melyet majd allopathiainak lehetne mondani (annyi vala benne a' nagy és szép gondolatok fűszere), ha e' szellemi fűszerek az anyagiakkal hasonlíthatók volnának. Kezet fogotta nap. hős dícsöztésében prozával a' poesis, 's pezsgó poharak helyett Császár, Garay és Vörösmarty lántot emelének az emberi ész diadalára, az ünnepegyt igen válogatott 's hölgyekkel is vegyes, közönség dícsöztésé. — A' középponti vasúttársaság hathatósan munkálkodik; pályaudvarul egy a' vaczi töltés mellett fekvő nagy telket (az elötti szervita-réte) vásárolta meg a' várostól 46,200 p. fton; más részről már esődt is nyitott egyfelől a' Váczig, másfelől a' Szolnokig húzandó vonal első öt mérföldjére szükséges földmunka, hidak, áteresztések, kavics 's 50 ezer kereszterenda előállítására. E' két vonal-darab némely vérmes számító hiedelme szerint jövő évben járható is lend már, nekünk azonban szabad legyen tasmaköndünk. A' vaspályához alkalmazásul többnyire fiatal, erős emberek kerestetnek, azoknak, kik katonai szolgálatban voltak, el-sőségük van; a' mesterséget tanultak hallomás szerint jobbadán visszautasítottak 's a' főmérnök igen helyben-hagyható okokat hoz fel igazolásul ez iránt. — Jövő heket folytatn egész sereg ünnepegy várokoziránk Aug. 10kén, mint már röviden említők „Széchenyi“ gőzös fogvize bocsátatni, melyet az igazgatóság a' gőzös nagy kereszterenyének dícsö nevéhez méltó ünnepegylyel szándékozik összekötni. A' mlt. gróf maga is megkérte az ünnepegyly részvételére 's hitten hisszük, hogy a' közöhojásnak engedni fog annál inkább, mivel folyó hó 7kén a' pesti kikötő ügyében tartandó részvényes társaság gyűlésén elnöklend. F. hó 17én katonai gyakorlat lesz a' Rákoson. — A' középponti kisdedov intézet épülete végre elkészülvén, aug. 18án hírszerint fog fens. radorunk jelenlétében fölavatatni, mire előleg is ügyelmeztük Olvasóinkat. — Ezt három nappal megelőzendő, aug. 15kén a' pelgárkatonaság zászlószentelési ünnepegye, mely már e' végre határozottan van kitűzve, hogy a' városigethen menend véghez; a' helyszin tegnapelőtt tüszdeltetett ki. Az ünnepegy fényesítésére mindent elkövetnek; a' magyar polgári őrhad (tiszei személyesen tisztelegnek e' napokban hadi parancsnok ő excellenciájánál. Őt az ünnepegyre személyesen híván meg, mit ő excaja igen szívesen igére teljesíteni. Batthyány Lajos gróf maga és testvére gr. Károlyi Györgyné nevében igen lelkes levelet intézett hozzájuk, melyben zászlóanyai tisztelet szíves örömmel teljesíteni, 's az ünnepegyre, ha csak valamely nagy akadály vissza nem tartóztatja, megjeleni igérkezik. — A' 4dik ünnepegy, hazánk egyetlen egy nemzeti ünnepegy, sz. István napja, melynek fényes megütlésére szinte mindenfelőli tétetek készületek 's mint örvendve halljuk, nemcsak egy házi és katonai, de polgári részről is, hogy az mindinkább 's határozottabb szint és jellemet, szóval mint nemzeti ünnepegy, minél nemzetibb tyuszt nyerjen, hogy legyen az idegen elemekben uszó fővárosi népiünnepegy közül legalább 1, mely eszem-iszomon kívül bensőbb nemes színben bírjon 's a' népben nemzeti emlékeket keltsen föl. Hol ennyien vigadnak, ott a' „Kör“ sem maradhat hátra. A' nemzeti kör t. i. e' napokban költöszv pompás új szállítására, mely valóban a' legkényesv izlésű kéjelembarátot is kielég theti most, az új lakot, mint már említők, illő ünnepegylyel szentelendi föl, mikor? a' nap még nines meghatározva, de ez is augusztus folytatban történeedik. Így tehát hegyen völgyön vigalom! — A' czukorgyár megmentésére akult részvényes társaság ugyancsak csetekvöleg lát dolgához, utóbbi közlésünk óta 36 000 p. ftot szöztett le a' városnak, 's így hihetöleg már sem szükkeblőség sem armány azt el nem játszhatja kezéről; annál inkább, mert, maga a' m. udv. kincstár is a' közvéleményre fog kezét 's a' város vételét nemcsak meg nem erősítők, sőt a' tanácsot azért, hogy előleges helybenhagyás nélkül illy vételbe bocsákozott, keményen meg is róttá. De halljunk egy pár irodalmi 's művészi újdonságot is. A' Kisfaludy-társaság legközelebb kedden tartott ülésében azon örvendetes hírt vevő igazgatójától, hogy a' társaság kir. megerősítetése megérkezett, a' társaság ez örvendetes eseményt valamely jeles literáriai emlékekkel törekszik örökíteni, de azt mint idelőttimég

nem közölhetjük. A' társ. tagjainak ezentul oklevelet is ad. — Iróink közül e' nyár folytatban sokan idehagyják Pestet. Fáy András Füredről csak e' napokban érkezett vissza mindnyájunk öröme jó egészségben; Vörösmarty már néhány hét óta idöz kis családjával Fehérmegyében; Császár F. Olaszországba utazottnak hírlék. — Barabásunk esete alól ismét egy derék kép került ki, Laborfalvi Róza k. a. életnagyságban, olajfestvény. Vajjon lesz é szerencsénk hozzá a' műkiállításban? — Irodalmi újdonságink Eggenberger J. és fia m. akad. könyvtárosoknál köv. 1) Verböczy István Hármaskönyve, az 1517diki eredeti kiadásra ügyelve magyarul kiadta a' m. t. társaság IV- és 465 lap, nagy 8r. gyönyörű velinen tiszta kényelmes olvashatásu betűkkel, ára 2 fr. 30 kr. p. 2) Szádvár roge (Kisfaludy Sándor regéji modorában) 140 l. ára 40 kr. p. 3) Tiszáninneni kismagyar, írta Lukács Pál, 2 rajzollattal; 89 lap, ára 30 kr. p. — Aug. 1jétől kezdve Debreczen felé is mindennap jár a' posta Budapestről. A' megy. iskolai rend pesti 6 osztálybeli ifjusága száma 650 volt ez iskolai 2dik félévben. Nyilványos szavalások is tartattak a' költészeti és szónoklati osztály jelesheji által, sőt, Zsenge mutatóvoknéhány költészetanulótól ezimalatt munkálataik nyomtatásban is megjelentek, melyek szerzőikül köv. olvashatók: Mihályik Ágost, Duranyk Ján, Miksö Sándor, Halbritter Gusztáv, Sebö Antal, Bárczay Gyula, Kelemen Sándor, Czuczor János, Jankovics Miklós, Hacker Miksa, Markos Ferencz, Gratzl Ferencz, Szauer Ferd., Sella Ján, Ensel Gyula, b. Mattencloít Frigyes, Bilics Mihály, Vagner József, Békesy József, Borbényi Ferencz 's Büky Gyula. A' magyar szavalásban magokat kifutetett költészeti-tanulókat jelen volt Fejér György és Döbrentei Gábor kir. tan. urak az ifjuság előmenetelén érzett hazafiai örömnélkül fogva ez ugyan Berzsenyi összes műveinek, az első pedig saját különféle munkáinak egyegy példányával szíveskedtek ösztönszerű 's emlékül megajándékozni, miért meleg köszönet a' két nemes keblű ifjuságbarátnak 's iró-veteránnak, nemkülönbén a' kegyes isholabeli derék oktatókarnak esügedetlen fáradozásáért, melyek ugy hisszük magoknak is sokkal jutalmazóbban 's növendékeik 's tanítványaikra is jövő iskolai évtől kezdve — melyen a' hazai, a' nemzet 's az élet nyelvén avatandják azokat a' szükséges és hasznes tudományokba — sokkal czéleszörűben gyümölcsözendnek mint az eddigi holt nyelvű zagyva-oktatás, főképen mutat mint immár bizonyos jóságos fejlődünk kegyes parancsa 's a' nemzet atyjai kívánata szerint, a' valódi élettudományok 's technikai ismeretek is egész terjedelmökben nyelvünkön taníttatnak. A' rendszeres kézikönyvek megjelenésükig tuskés leszen ugyan soknak a' gyakorlatlan ut és mód, de szilárd férfias akarat 's honfias kebel gyözni fog ezeken is. A' tudom. egyetemnél a' lelki pásztorkodás 's nevelés tan is magyar nyelven adatik elő jövő iskolai évtől kezdve amaz Szilasy János, imez Reseta János közkedveségű tanító urak által felső intézvényél fogva. Ha majd azon oktatók, kik a' haza felszázados chajtásához sem tudtak v. akartak idomulni a' nemzeti nyelv sajátjakká tételére nézve, nyugalomra hajják le e' tekintetben kiműltetésre alig méltó fejüket, ugy hisszük utódaik az élet- 's technikai tudományokat is nemzeti ajkon terjesztendek elő kész műszavaikkal együtt. — Clementine fr. kir. hgassz. (Kobáry-Coburg Aug. hitvese) férjestül nemz. színházunkat is meglátogatta Pesten mulatta közben.

Második jelentés a' Reguly Antal urli utjára a' magy. tud. társaság titkokához befizetett segélypénzekről (ismét akad. tagok részéről): Antal Mihály 5 ft., Balogh Pál 2 ft., Barabás Miklós 1 ft., Bene Ferencz 5 ft., B. 25 ft., B. Sándor 1 fr., Bloch Móricz 40 kr., Bugát Pál 5 ft., Egyed Antal 2 ft., Fáy András 1 arany, F. István, Flór Ferencz, Frivaldszky Imre, Gaal József, György Sándor mindenik 1 ft., Horváth Mihály 2 fr., Jakab Mihály 1 ft., Jankovich Miklós 5 ft., Kacsokovics Lajos és Kállay Ferencz egy egy ft., Karácson Mihály, Kiss Ferencz két két ft., M. 1 ft., Peregriny Elek 2 ft., Pólya József 5 ft., Schoepf Ágost. 2 ft., Stahly Ignác 50 ft., Szalay László 1 ft., Székács József 2 ft., Szigligety Edvárd 1 ft., gróf Teleki József 20 ft., Török János 2 ft., Török József és Yachott Sándor egy egy ft., Zsiwora György 5 ft.: Öszvesen 1 arany és 158 ft. 40 kr. conv. p. Ezenkívül Bugátur az aláírási ivre a' következőket jegyezte még föl: „Szeretné, hogy Reguly még a' távolban kineveztetnék a' finn és ezzel rokon nyelvek nyelv. tanáruul, és ennek akárhol letendő tökéjeul ajánl száz pftot. — Pesten, jul. 27kén 1844. D. Schedel Fer. titkokok.

Nyilatkozat. Alulirt kéri mind azokat, kik álnévű (anonym) leveleket küldöztenek idönként az igazgatósághoz, hogy jövendőben illyesektől méltóztassanak azt megkímélni; mert becületes szándék és jó akaratnak nem kell álarcz. Az igazgatóság minden méltányos kívánatnak eleget tenni mindenkor kötelességeül tartotta 's ha néha némely kívánat rögtön nem teljesíthető is, ohajtja legalább az illetőket megnyugtani 's felvilágosítani, mi szinte nem történhetik, ha a' kívánat, vagy figyelmeztetés álnév alatt küldetik hozzá. — Pesten, aug. 1jén 1844. — Bartay Endre nemzeti színház igazgatója.

Ungmegye évnegyedes közgyűlése. Ungvároli ismét öszszegyülekeztvén az ugynevezett felső

parancsok, vagy is a' m. kir. udv. intézvények olvastattak fel. Ezen parancsokból ujabbszerűnek látszik a' esödületi napidíjak felől érkezett azon rendelet, miszerint fensőbb helyen azt határozották, hogy napidíjakat a' esödperekben nem előlegezhetni és így a' megyének illyes előlegezeti rosszaltatnak, jövöre pedig eltiltatnak. Házi főpénztárnokunk megjegyzé, miképen ama díjakat előlegezni bizvást lehetne 100. frt erejeig, mert ugymond, az 1840: 22. törvényozikk 81. §nak záradéka szerint a' birói eljárás díj ugy is a' házi pénztárba fizettetetik. Ö. G. tisztel. főügyész azonban ezen díjakat a' pör végelme kívánta kiadni, ezek szerint a' felső intézvény tudomásul vétetett. Ezután 1) szönyegre kerültek a' hamis bankjegyek; mikrenéve panaszos hangok emelkedtek, miképen igazságtalan lenne, hogy a' ki jó lélekkel illyeneket bevált, pénztét elveszítse, mire azonban többek elegendő megnyugtattással válaszoltak; még azt is felhozták, hogy a' bécsi bankjegyek, ha valami kiszakad belőlök, a' kir. kam. hivataloknál csak bizonyos hijányynal váltatnak be!.. mire nézve voltak ugyan vitatások, de eredvény nélkül. Furcsa, hogy nálunk magyaroknál bár a' rongybul készült papiros pénz még törvényesen elfogadva nincsen. . . és mi még is elfogadjuk és azután (oh gyermeki ártatlanság!) még panaszkodunk, hogy lehuznak belőle, ha valahol kiszakítjuk, 2) Ungvár városa községének fontos ügye ismét megpendült és egyedül Sz. K. (volt lelkes ügyésze városnak) maga emelt szót a' város érdekében, mely egyes hang azonban elszölt mint a' pusztában kiáltó szava. Akadt, ki szötnéztelt a' teremben 's a' mostani városügyészt vigyázta, 's őt ott látván, gondolta magában, hogy helyén van ugyan, de talán még sem ugy mint kellene. 3) Arad megye levelére a' katonai kihágásokra nézve elnök alispánunk figyelmezteté a' Rket, hogy t. i. eziránt már van utasításunk a' bünt. törv. könyv tárgyai közt 's maradtunk ezen utasításunk mellett. A' hadsereg, így mint most van, Európaszerte, gyakorlatait kivéve, melyekkevésidőig tartanak, valódi foglalatosság nélkül levén törv. hozó hatalmaktól függ változtatni rajta, hogy kivált olly hosszas békeidőben, mint a' mostani, a' hadsereget tápláló nép békemunkáin segítsen 's könnyítsen p. o. utcsináláshoz járulás 's t. i. által. Illő lenne tehát indítványt tenni erre nézve t. i. a' békemunkák katonasági segedelemezés általi könnyítetésre 's ha kérjük és szorgalmazzuk is örökké: „rorate coeli desuper“ de dolgozzunk is itt alant, kiki saját körében; miveljük a' földet, a' mint legjobban tudjuk; lehetetlen, hogy harmat és nap, mikor akkor ne érkezék fölülről! Egyébiránt a' kicsapongó katonákra nézve vannak nekünk habár ócska törvényink, t. i. hogy a' megye elnöke fogassa el őket; másutt ismét, hogy a' falusi (helybeli) biró vigye be az illyen kicsapongó katonát a' megye elnökéhez (ha kapitány közelben nines) 's a' megye elnöke büntessé meg (lásd Mátyás 6d. rendelete 31. 's 1543: 25. t. cikkét) Csak az a' patvar, hogy a' bene- possessionatus és törvénytudó nem jár mindig együtt! 4) Pozsega latin levelét ismét nem fogadtuk el; mert, a' mint tisztel. főügyésznk megjegyzé, Pozsega, Szerem és Veröcze olly valóságos magyar vármegyék, mint Ung, Bereg 's bármely más, mely előadást az elnök és egész megye helyeslé. E' tárgy eszembe juttatja, mikint akadtam öszsze egy kövér uracschal a' napokban, ki a' magyar anyaföld emelőin jól elhizott, azonban legszebb magyar dalainkat dícsérte ugyan, de mégis azt mondotta, hogy azok valóságos szlav- melodiák, utóbb említett Mátyás kir. idejét 's ő ezen nagy emberünkről azt állítá, miképen róla nem is mondhatni, hogy nagy fejedelem lett volna, mert ő nem tudott, ugymond egyebet, csak buzogányt forgatni, egy ungi szolgabiró azonban 's alulirt olly annyira megczáfoltuk (s mi ennél könnyebb?) hogy egy kukkot sem merészlett ezen nagy ember ellen többé szólani, hanem bizonyos fiatal emberhez fordult 's vele moszka nyelven társalgott 's előtem csupán most lön világossá, hogy azon uracs valóságos puspán (etiam latine loquitur.) 5) Szó volt még a' hamis váltólevelekről is, mire nézve egy tag szigorubb törvényeket kívánt, p. o. a' notorius büntetést 'stb. azután azt is, hogy a' pénzsámlálást bizonyítani kell. De erre K. K. fiatal ügyvéd megjegyzé, miképen a' pénzsámlálás a' gyors eljárásal meg nem egyezik, azért javasla, hogy a' szolgabirák előttelezése elég lenne 'stb. (s vajjon miért? alkalmasint, mert ez még inkább öszszetöközik a' gyors eljárással.) Határozat lön, hogy a' váltólevelek hiteles személy előtt irassanak (lön az is a' gyors eljárás tekintetéből?) Egyébiránt nines a' hamis váltótól mit félni, ki a' váltócodex ildik része Sdik fejezetét színről színre látta; mert ottan láthatta egyszersmind, miképen a' váltótörvénszék előtt is lényegesen szükséges a' bebizonyítás (Beweisführung) és így tovább. (Végo követk.)

A u s t r i a.

A' munkások legnagyobb ellenszenvé még folyvást a' gyárigépek ellen van irányozva. A' gyárosok, kik a' legközelebb Mihályvásárra több megrendelést vállaltak el, sokáig veszteglő gépeik miatt rejtentő zavarban vagynak. Számos kézműves és kereskedő osztálybeli egy a' zsidók ellen czélzott panaszoskérelmet nyújtottak be a' kormányzókhoz, mellyben a' hatóságok becsülete is kisebbittetik. Azon vannak, hogy a' zsidók középkorbeli korlátok közé szorítottassanak! A' vaspálya-munkások vérrel végződött zavargási azon kezdődtek, hogy néhány esős napra járó napibérük egy részben levonatott. Ezért a' fölbőszült napszámos nép tiz mérő-láncnyi már elkészült pályát rombolt szét, 's az oda érkezett katonaságot kövekkel dobálta, a' vámházat széthányta, sőt némely magányboszantásokat is követelt el, míg végre fő hadikormányzó, Windischgrätz hg mindezt megsokalván, tüzet adatott 's ezzel a' zavargásnak vége lett. A' nép elkecsereése 's dühe naponkint növekszik kivált a' zsidók ellen, kiket most már uton utfélen boszantanak, sőt hátukon, ha lehet még phisikai experimentumokat is tesznek. Így többi közt Julius Skán egy sereg utzasuhancz a' zsidókat piacozon felállítva volt fabódékat öszszetörte, miután a' zsidók holmijüket lehető sebességgel fölszedték. Ezekmiatt számos fogatás van napirenden. Egyjúl. 14 kelt prágai lap következőkép adja elő a' történeteket. Ama boldogtalan tévelygés, melly a' kartonnyomatokat nem régtől kezdve az orsó-gépek szétrombolására indítá, Reichenberg környékére is átszivárgott. Jul. 3kán egy részint gyári munkásokból, részint munkátlan henyekből álló csoport gyült öszsze a' város közelében, 's környékén fekvő négy gyár gépezetét és szövőszékeit öszszesombolta. Rombolásukat itthon elvégezvén, délután Reichenbergben kereszttül Liebignek a' városhoz közel fekvő gyárába szándékozott vonulni, pusztítási szándékukat ott is folytatandók, hanem a' reichenbergiek a' hidat elfoglalván, meggátolák a' lázongók átmenetét. Midőn azonban a' duló csoport mindemellett is áttörni ügyezett, a' védelmezők által bunkósokkal 's kardvágásokkal fogadtatván viszszaverettek és szétűzettek. A' hatóságok, mihelyest az összehuzott katonaság által minden csendháborításnak eleje vétették, azon voltak, hogy ez erőszaklételek okait kipuhatják. Nyolcz nappal ezután a' főváros egyik környezete, fájdalom, ismét illy csendzavar színhelye lön, melly a' kartonnyomók lázongásával legkisebb öszszeköttetésben sem vala, mint ezt már fölebb is közlök. Épen most esik értésünkre, hogy a' német-bródi gyármunkások szinte fellázadtak, 's romboló rendszerüket itt ott életbe akarják léptetni.

Trieszti tudósítások szerint ő fels. oda nem előbb, mint aug. 26kán várják. Metternich hg. Ischlből, hol most mulat, a' nélkül hogy Bécsét megérintené, egyenesen Triesztnék veendi útját, hogy ott néhány nappal előbb a' felség jövetelét, bevárja, mivel azonban porosz király ő fels. aug. 1ső napjaiban Bécsbe szándékozik rándulni, kétségtelen, hogy Metternich hg annak mulatása ideje alatt nem lesz távol Bécsből.

A m e r i k a.

Ujyorki jun. 25d. terjedő hírek azt adják tudunkra, hogy Mexikó határozottabban mint valaha, kinyilatkoztatá, mikép Texasnak az egyesült státusokhoz kapcsolatása iránt semmi föltétel alatt nem egyezik meg, sőt azt világos hadüzenetnek tekintendi.

S p a n y o l o r s z á g.

Kormányi parancs következtében a' fegyverviselés eltiltatott, kivéven azon bizalomra méltó polgárokat,

kiknek azt megengedik. Az előkészítő választó gyűlések egymást váltják fel, 's a' hatóságok a' fellengősdiék tanakodását vizsga szemmel tartják. A' lapok egyébiránt többnyire a' marokkói ügyekkel foglalkoznak. Spanyolország hadjárásitervét, e' tekintetben Pezuela tábornok dolgozta ki. Gibraltár előtt, mit Joinville hg 1100 főnyi csapatot vivő Suffren sorhajóval látogatott meg, horgonyoz jelenleg egy németalföldi fregát Henrik hggel. Ugy látszik 5—6 nemzet lobogója fog Tanger előtt lebegni: a' svéd, dán, németalföldi, amerikai, francia 's mindent kémlelve az angol. — Miután a' nemzet, mond az Eco, annyiszor 's annyiban esalatkozott, csipösen híja most azt fel a' miniszteri sajtó, köteletségét teljesíteni. A' választási szavazatszedő-vedrek, így szól, készen állnak, a' hozzáférhetést senki sem tiltja, hadd lássuk, mi az ország akarata. Valóban nem mellélkelhetni keserűbbgunyt a' hatalom viszszacéléséhez. Igen! t. i. választáshoz csalogattok bennünket, folytatja az Eco, mosolygó 's győzelmes arcczal hitok a' küzdhelyre! 'S kit? A' választók azon kis maradványát, mellynek üldözési dühöket megkegyelmeze, hogy azon számtalan család fájdalomnak lehessen tanuja, mellyek tagjait börtönbe vagy száműzetésül távol földre hurcoztatták. Ti édesgettek bennünket választásra, míg a' kapukat 's tájait fegyveres erővel rakatjátok meg! stb. — Narvaez mint a' madridi egy a' barcelonai laktanyákat is sorban látogatattja a' királynéval; mi közben a' katonák ételét mindig megvizsgálják. A' főszakács a' magas vendégeknek egy kanál huslevest, babot stb. nyújt izelés végett. A' királyné dicsőöknek nyilvánítja azokat; nővére pedig az infanszó gyermeki öszszintéssel folyvást azt állítja, hogy azok bizony rozszak! — Esteller gyilkosainak évek utáni kivégeztése előzvény arra, hogy több félígmédig lecsilapult vádat újra föléleszthessenek. Már Camacho tavaly Valenciában megölt polit. parancsnok özvegye is Madridba jött, férje gyilkosai ellen elégtelt követelni. Godoy hg Madridba viszszatéréséről elterjedt hir alaptalan; Parisban marad ő, hanem nője mulat néhány nap óta Barcelonában. —

A n g l i a.

Az alsóház figyelmét leginkább Warner kapitány legközelebb véghezvitt kísérlete foglalkodtatja. Tudva van ugyanis, hogy ő feltalálója azon új rontógépnek, mellynek titka iránt több évvel az előtt a' kormány részére alkudozások tétettek, de siker nélkül. A' kísérlet mind e' mellett is magányköltségen történt meg, mert egy gazdag hajóbirtokos O' G a n n t rendelkezése alá czélja létesítése végett 3—400 tonnás hajót adott. Tömerdek néző, parlamenti tagok 's újságkivánók gyűltek öszsze Brightonban, a' kik ő előtt létesülő látványt szemlélni. Az erdvény tökéletesen v. Tompa moraj kísérletében fehér füstoszlop torony, melly néhány percz mulva elenyészvén, egy pusza hajóromot láttak lassanként elsülyedni. A' láthatatlan erő működési titkát még nem tudják; 's monda szerint egy dobantyu (projectil) eszközi a' rombolást. Peel kérdésvén ez iránt, más felvilágosítást nem tudott adni, mint azt, hogy a' bátor kapitány, kísérletét először patlantus tiszték felügyelése alatt szándékozott véghez vinni, de ajánlatát a' kirendelt költségek elégtelensége miatt viszshuzta. Ingestrie l. azonban egy általa 's Henderson kap. által aláírt irományt olvasván fel, szerinte a' pusztítás egy a' parton kettejük által 's olly időben adott jelre történt, mit Warner kap. nem tudhatott.

F r a n c z i a o r s z á g.

Mindenféle hir szárnyal a' marokkai ügyekről, csak bizonyos semmi; mondják Bugeaud táborfő Fez ellen in-

dult stb. mire hihetőleg az adott alkalmat, hogy Joinville hg hajóhadastul a' merselkebiri kikötőből Tanger felé vitorlázott. Annyi azonban való, mikép a' jul. 3d. megtámadáson kívül a' dolgok előbbi helyzetökben vannak. — A' Presse szerint Mogador marokkai répparti consul a' népmozgalom miatt egy hétig nem merete lakát elhagyni. 15 ezer kabyl nyomult a' városba, ennek a' hitlenek elleni ótalmazására. Azok üstint el akarták foglalni a' várost 's ez esetben minden európai elveszett volna. A' kaidnak végre sikerült őket eltávolítani, miután megígérte, hogy vész-esetben üstint hirt adand. — A' követkamra legutolsó ülésében arról vala szó, hogy sietessék jövő ülések folyama alatt a' dolgok menetét. Az orsz. gyűlés huzamos tartása sok bajt idéz elő 's ellenkezik is a' demokrata elvekkel, miket a' követkamra képvisel, miután rendesen gazdagok dolga a' követi tisztet teljesíteni. — Orani hírek szerint Wizertben, az eghresi rónaság legtermékenyebb 's gyönyörűbb nyugati oldalán irtózatos tüzvész ütött ki, melly hitelt felülmuló gyorsasággal terjedvén minden természetvényt fölemésztt. A' gyujtas oka nem bizonyos, de különös öszszefüggésben látszik lenni Abdelkadernek Casruba atja helyére vonultával. Ezáltal nyugaton a' hadsereg élelmezése, mellynek szüleségi piacza eddig Oran volt, igen terhessé lön. Legujabb hadi hírek szerint Bugeaud jul. 15d. Wedbenherdában volt, Usdától nyugot felé 3 napi távolságra. — A' marokkai csapatok úgy eliramlottak előre, hogy lehetetlen volt azokat beérni. Abdelkader gembudai menhelyeig üldözték; táborra olly közel volt Bugeaudhoz, h o g y semmivé nem tételét csak annak köszönheti, mivel e' tájekot a' francziák egy általában nem ismerik. —

P o r o s z o r s z á g.

A' lengyel menekvők kiutasitása, melly néhány hónappal ez előtt felfüggesztetett, most már csakugyan teljesedésbe fog menni. Egy legujabban e' tárgyra vonatkozólag kiadott rendelet szerint, mind az, ki Orsz. lengyelországban született 's az utolsó lengyel forradalomban részt vön, Poroszországot legrovidebb idő alatt elhagyni tartozik, szabadságukban állván akár hazájokba viszszatérni akár másfelé távozni. Ha szülőföldükre térnek vissza, kormányi őrizet alatt fognak hazájokba kísértetni; ha pedig más idegen országba vonulnak, uti költség - kimutatásra köteleztetnek. Bizony keserves helyzet.

(Merény a' porosz király ellen.) Berlinben a' status-minisztreség hivatalos tudósítása szerint, azon pillanatban, midőn a' király 's királyné jul. 26kán reggeli 8 órakor ischli utjokra szándékozva hintajokba felültek, 's elindultak, egy a' sokaságból előlépett férfi kettős pisztolyt s ü t t e l ő fels. 's a' hintóra, mellynek golyóji azonban ő fels. nem érték, de a' kocsai belsején kereszttül hatottak, mit csak a' vasut udvarán közelebb megvizsgálás után vettek észre. A' tettes: Tschsch nevű storkowi volt polgármester, ki nyomban elfogatva gonosz-tettét nem tagadta. Ez első példája a' felség élete elleni törekvésnek Poroszország történeteiben.

G ö r ö g o r s z á g.

Hiteles tudósítás után hírlik, hogy ő fels. a' görög királyné nemsokára Németországba utazandik, de nem mint előbb hallatszott az emsi fürdőket használandó, hanem Hellas classicus földjét örökre elhagyandólag. —

É R T E S Í T Ő.

T. Pestmegye évenkénti szükségére megkivántató mintegy 200 rizma írópapiros, 150 font spanyolviasz, 200 tuczat írón, 100 font spagát, 4 vagy 5 ezer író-toll 's 3 ezer ostyapecsét, 3 egymásután köv. évrei szállittatása végett a' tisz. megye kisebb teremében f. évi aug. 25kén d. e. 10 órakor tartandó árcsökkentésen leendő megjelenésre vállalkozni kívánók ezennel felszöllitának. 2—3

H i r d e t é s.

A' nm. m. k. udv. Kamra rendelete következtében nyilvánittatik: hogy f. e. aug. 23. és 24én szokott délelőtti és d. u. órákban Buda fővárostól 3/4 órányi távolságra eső Budaörs koronai helységben a' számfelüti juhmarhák; 300nál több anyajuh, 200 darab ürü és 100 darabnál több hágókos, mind spanyol nemes származásu, nyilvános árverés útján kész-

pénz-fizetés mellett el fognak adatni. 1—3

P a p i r o s m a l o m - e l a d á s v. b é r l é s.

Sárosvármegyei Kiszében szabad kir. város külvárosában kellemes helyen fekvő Geitner féle, egy Hollandival ellátott Papirosmalom kedvező föltételek mellett megvehető vagy bérbe kiadandó. Közlelbi értesítést ad bérmentes levelekre Sleiminger városi tanácsnok ur Kiszébenben. 3—3

E l a d ó m é n e s.

Migós kéthelyi Hunyady József gróf Kéthelyi uradalma közhírül adja: hogy f. 1844. évi sept. 4kén délelőtti órákban Kéthelyen ns Somogy megyében Marcza-li postaállomáshoz fél órányira fekvő helyen minden ménesbeli lova, u. m.

- 1 db ang. telivér mén 16 mark. 's 2 von.
- 1 " " " " " 16 " 1 hüvelyk 's 1 vonal.
- 7 " ménesbeli félvér hágómén.
- 1 " " " " " 2 éves mén
- 1 " " " " " 1 éves mén.
- 5 " " " " " idei mén csikó.
- 14 " " " " " anyakancza be-hágatva fennevezett angol félvérü szürke mén által.
- 3 " " " " " 1 éves kancza.
- 2 " " " " " idei kancza.
- 2 " " " " " 1 éves herelt
- árverés útján készpénz-fizetés mellett el fog adatni. 2—3

H i r d e t é s.

A' nm. magyar kir. udvari kincstár böjt-más hava 27ről 10,183, szám alatti rendelete következtében, tek. Hont megyében kebelező Ináncsi telek hat egymás-

után következő évekre, és pedig: 1844. november 1ső napjából egész 1850. haszonbérbe adatik. Az árverés f. év augusztus 1ső napján az Ipolysági kir. sóhivatalnál az előbbeni feltételek mellett, mellyek az említett kir. sóhivatalnál megnevezetők, fog tartatni; — haszonbérbe venni kívánók árverés előtt 15. p. forint bánatpénzt letenni köteleztetnek, Ipolysági k. sóhivatal. Pünkösthava 30dik napján 1844. 3—3

K o s e l a d á s.

Jövő pesti jánosfővételű vásárkor f. é. augusztus 20ánul fogva 26kái mélt. gróf Hunyady József juhnyájából különféle áru hágókosok eladás végett a' M. Gazd. egy. állói utczában fekvő köztelken lesznek felállitva. 2—4

D a n a v i z á l l á s: aug. 1jén 11' 1" 0" a' 0 fölött.